

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH UCHUN INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI

Farg'ona Politexnika instituti talabasi

Maxammadjonov Baxtiyorjon

e-mail: bahtiyorjon1610@gmail.com

93 213 04 25

Annotatsiya: O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirish uchun investitsiyalarni o'rni juda yuqori hisoblanadi. Ushbu maqolada investitsiyalardan samarali foydalanish yo'llari aniq ko'rsatib berildi. Maqolada O'zbekistonni investitsiyalarni jalb qilishdagi faol ishtiroki chuqur o'rganildi. Bundan tashqari O'zbekiston iqtisodiyotida investitsiyaning o'rni va xorijiy investitsiyalar hajmi tahlil qilindi. Investitsiyalarni oshirish bo'yicha takliflar bayon qilinib strategiyalar tuzildi.

Kalit so'zlar: Investitsiya, mablag', investor, bozor, sarmoya, iqtisodiyot, savdo, transport, strategiya.

ПУТИ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА

Аннотация: Значение инвестиций для развития экономики Узбекистана очень велико. В этой статье наглядно показаны способы эффективного использования инвестиций. В статье подробно изучено активное участие Узбекистана в привлечении инвестиций. Кроме того, была проанализирована роль инвестиций в экономике Узбекистана и объем иностранных инвестиций. Были намечены предложения по увеличению инвестиций и разработаны стратегии.

Ключевые слова: Инвестиции, фонд, инвестор, рынок, инвестиции, экономика, торговля, транспорт, стратегия.

WAYS OF EFFECTIVE USE OF INVESTMENTS TO DEVELOP THE ECONOMY OF UZBEKISTAN

Abstract: The importance of investments for the development of the economy of Uzbekistan is very high. This article clearly shows the ways to use investments effectively. The active participation of Uzbekistan in attracting investments was studied in depth in the article. In addition, the role of investment in the economy of Uzbekistan and the volume of foreign investments were analyzed. Proposals for increasing investments were outlined and strategies were drawn up.

Key words: Investment, fund, investor, market, investment, economy, trade, transport, strategy.

Kirish

O'zining boy tarixi, madaniy merosi va Markaziy Osiyodagi strategik joylashuviga ega O'zbekiston iqtisodiy o'sish va rivojlanish uchun ulkan salohiyatga ega. So'nggi yillarda mamlakatimizda xorijiy sarmoyalarni jalb qilish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish maqsadida turli islohotlar amalga oshirildi. Iqtisodiyotni liberallashtirish sharoitida O'zbekiston Respublikasining jahon hamjamiyatiga kirishini chuqurlashtirish va jahon bozoridagi mavqeiini mustahkamlashda mamlakatimizga xorijiy sarmoyalarni jalb etish bo'yicha samarali ijtimoiy-iqtisodiy siyosat olib borilayotgani muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekiston sarmoyalardan samarali foydalanish orqali o'z iqtisodiy taraqqiyotini yanada jadallashtirishi va fuqarolarning turmush darajasini oshirishi mumkin. Ushbu maqolada biz O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirish uchun investitsiyalarni jalb qilishning bir qancha asosiy usullarini ko'rib chiqamiz.

Asosiy qism

O'zbekiston keyingi yillarda xorijiy sarmoyalarni jalb etish va barqaror rivojlanishni ta'minlashga qaratilgan iqtisodiy islohotlarning dadil yo'liga o'tdi. O'zbekiston o'zining strategik joylashuvi, mo'l-ko'l tabiiy resurslari, yosh va dinamik ishchi kuchi bilan o'sish va diversifikatsiya qilishni istagan investorlar uchun ko'plab imkoniyatlarni taqdim etadi.

Makroiqtisodiy barqarorlik, ishbilarmonlik muhitining yaxshilanishi va xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikning faollashuvi tufayli mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotining keyingi yillarda barqaror o'sishi ta'minlandi. Investorlarni O'zbekistonning hali foydalanilmagan bozor salohiyati va hukumatning xorijiy sarmoyalarni jalb qilish borasidagi faol yondashuvi qiziqitirmoqda. Yevropa va Osiyo chorrahasida joylashgan O'zbekiston savdo va transport uchun asosiy tranzit markaz bo'lib xizmat qiladi. Mamlakatda transport infratuzilmasining modernizatsiya qilinishi, jumladan, avtomobil yo'llari, temir yo'llar va havo yuk tashuvlari ob'ektlarining rivojlanishi uning mintaqaviy va jahon bozorlari bilan aloqasini kuchaytirdi.[1]

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmini oshirishning asosiy shartlari qulay investitsiya muhitini shakllantirish, xususiy mulk huquqlarini tartibga solish va himoya qilish sohasidagi munosabatlarni takomillashtirish, sud hokimiyatining chinakam mustaqilligini ta'minlash, shuningdek, moliya bozorlarini rivojlantirish, shuningdek, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatini takomillashtirishdan iborat.

O'zbekiston neft, gaz, oltin va uran kabi tabiiy resurslarning boy zahiralarga ega. Mamlakat energetika sektori, xususan, quyosh va shamol energiyasi kabi qayta tiklanadigan energiya manbalariga sarmoya kiritish uchun katta salohiyatga ega. Toza energiya yechimlariga global talab ortib borayotgan O'zbekiston energiya samaradorligi va atrof-muhitni muhofaza qilishga yordam beruvchi barqaror rivojlanish loyihalariga investitsiyalarni jalb qilish uchun yaxshi mavqega ega.

Investitsiyalardan foydalanishning eng samarali usullaridan biri mamlakat infratuzilmasini yaxshilashdir. Yo'llar, ko'priklar, aeroportlar va jamoat transporti tizimlari umumiy iqtisodiy faoliyatni osonlashtirish uchun juda muhimdir. Infratuzilmani modernizatsiya qilishga sarmoya kiritish, shuningdek, ish o'rinlarini yaratish, mehnat unumdorligini oshirish va mamlakatga ko'proq investorlarni jalb etish imkonini beradi. O'zbekiston hukumati tartib-qoidalarni soddalashtirish, byurokратиyani qisqartirish va biznes munosabatlarida shaffoflikni ta'minlash maqsadida bir qator biznesni qo'llab-quvvatlovchi islohotlarni amalga oshirdi. Investorlar soliq imtiyozlari, bojxona imtiyozlari, kompaniyani ro'yxatdan o'tkazish va litsenziyalashning soddalashtirilgan tartiblari kabi imtiyozlardan foydalanadi. Mamlakatimizdagi "Yagona darcha" tamoyili asosida investitsiyalarni rag'batlantirish agentligi – "O'zbekiston Investitsiyalarni rag'batlantirish agentligi" investorlarni sarmoya kiritish jarayonida har tomonlama qo'llab-quvvatlab, ularga yo'l-yo'riq ko'rsatib kelmoqda. [2]

Barqaror iqtisodiyotni barpo etish uchun O'zbekiston o'z tarmoqlarini qishloq xo'jaligi va tabiiy resurslar kabi an'anaviy tarmoqlardan tashqari diversifikatsiya qilishga e'tibor qaratishi kerak. Texnologiya, ishlab chiqarish, turizm va qayta tiklanadigan energetika kabi sohalarga investitsiyalarni rag'batlantirish orqali mamlakat bir nechta asosiy tarmoqlarga qaramligini kamaytirishi va uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishi mumkin.

Ta'lim va malaka oshirishga sarmoya kiritish O'zbekistonda raqobatbardosh ishchi kuchini shakllantirish va innovatsiyalarni rag'batlantirish uchun juda muhimdir. Ta'lim muassasalari bilan hamkorlik aloqalarini yo'lga qo'yish va kasb-hunar o'rgatish dasturlarini yo'lga qo'yish orqali mamlakatimiz fuqarolarining kelajak kasbi uchun zarur bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlanishini ta'minlashi mumkin.[3]

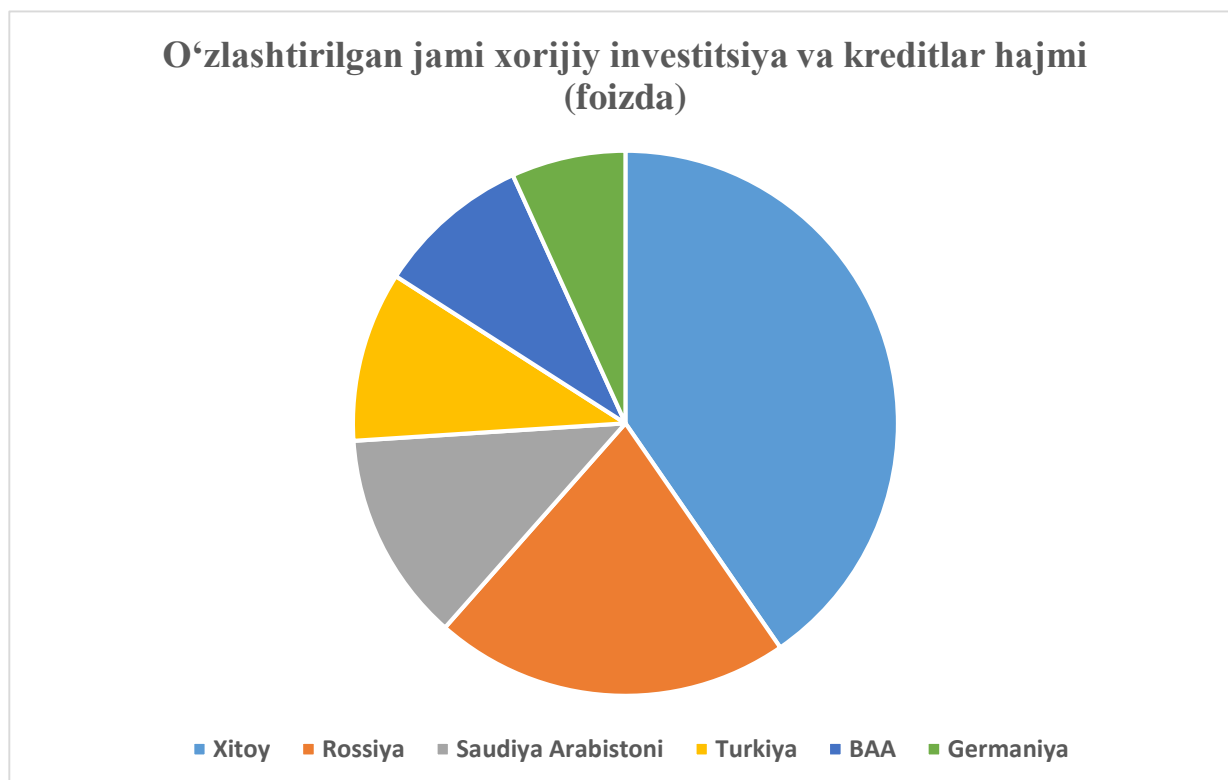
Jahon iqtisodiyoti barqarorlik va atrof-muhitga zarar yetkazuvchi amaliyotga o'tayotgan bir paytda, O'zbekiston barqaror rivojlanish tashabbuslariga urg'u berib, investitsiyalarni jalb qilishi mumkin. Qayta tiklanadigan energiya manbalari, chiqindilarni boshqarish va yashil texnologiyalarga sarmoya kiritish nafaqat atrof-muhitga foyda keltiradi, balki yangi iqtisodiy imkoniyatlar yaratadi va mamlakatning xalqaro maydondagi obro'sini oshiradi.

Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va ushlab turish uchun O'zbekiston biznes yuritish qulayligini yaxshilash, investorlar huquqlarini himoya qilish va moliyaviy

operatsiyalarda shaffoflikni ta'minlaydigan tartibga soluvchi islohotlarni davom ettirishi kerak. Aniq va bashorat qilinadigan qoidalar investorlarda ishonch uyg'otadi va qulay ishbilarmonlik muhitini yaratadi.

O'zbekiston asosiy loyihalar uchun tajriba, texnologiya va kapitalni jalb qilish maqsadida xorijiy investorlar, transmilliy korporatsiyalar va rivojlanish agentliklari bilan faol hamkorlikka intiladi. Infratuzilma, energetika va ijtimoiy sohalardagi davlat-xususiy sheriklik innovatsiyalar, samaradorlik va barqaror rivojlanish natijalariga erishishi mumkin.[4]

1-diagramma

2023 yilda O'zbekiston Respublikasida asosiy kapitalga o'zlashtirilgan investitsiyalar hajmi 352,1 trln so'mni tashkil etgan. Statistika agentligining dastlabki ma'lumotlariga ko'ra, shundan asosiy kapitalga o'zlashtirilgan jami xorijiy investitsiya va kreditlar ulushi 53,4 foizga yetgan. O'zlashtirilgan jami xorijiy investitsiya va kreditlar hajmida eng yuqori ulushga ega bo'lgan investor davlatlar orasida Xitoy yetakchilik qilyapti – 25,6 foiz. ¹O'zbekistonda investitsiyalar uchun strategik tarmoqlar, jumladan, qishloq xo'jaligi, to'qimachilik, ishlab chiqarish, turizm, axborot texnologiyalari va infratuzilmani rivojlantirish sohalari belgilandi. Hukumatning sanoatlashtirish, innovatsiyalar va eksportga yo'naltirilgan o'sishga qaratilayotgani turli sohalardagi investorlar uchun turli imkoniyatlarni taqdim etadi. Investitsion ustuvorliklarni milliy rivojlanish maqsadlariga muvofiqlashtirish orqali O'zbekiston

¹ <https://stat.uz/uz/>

barqaror iqtisodiy o'sish va yangi ish o'rinlari yaratish uchun qulay muhit yaratishni maqsad qilgan.[5]

Quyida O'zbekistonning investorlar uchun jozibadorligini yanada oshirish va mamlakatga ko'proq sarmoya kiritish bo'yicha bir necha aniq takliflar keltirilgan:

❖ Jarayonlarni soddalashtirish, byurokratik to'siqlarni kamaytirish va shaffoflikni oshirish orqali tartibga solish muhitini yaxshilashni davom ettirish. Aniq ko'rsatmalar beruvchi, investorlar huquqlarini himoya qiluvchi va bozorda adolatli raqobatni ta'minlovchi investorlar uchun qulay islohotlarni amalga oshirish.

❖ Asosiy tarmoqlarga investitsiyalarni rag'batlantirish uchun soliq imtiyozlari, xorijiy investorlar uchun imtiyozli rejim va maxsus iqtisodiy zonalar kabi investitsiya rag'batlarini kengaytirish va rag'batlantirish. Uzoq muddatli kapital oqimini jalb qilish uchun barqaror va bashorat qilinadigan investitsiya siyosati asosini yaratish.

❖ Iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash va mamlakat ichida va qo'shni hududlar bilan aloqani kuchaytirish uchun transport tarmoqlari, energetika ob'ektlari, telekommunikatsiyalar va suv ta'minoti tizimlarini o'z ichiga olgan muhim infratuzilma loyihalariga sarmoya kiritish.

❖ Rivojlanayotgan tarmoqlar talablariga javob beradigan malakali ishchi kuchini tarbiyalash uchun malaka oshirish va ta'lim dasturlariga e'tibor qaratish. Malakalardagi tafovutni bartaraf etish va mehnat unumdorligini oshirish uchun universitetlar, kasb-hunar ta'limi markazlari va korxonalar bilan hamkorlik qilish.

❖ Ijtimoiy mas'uliyatli investorlarni jalb qilish va ekologik toza mahsulot va xizmatlarga ortib borayotgan talabdan foydalanish uchun barqaror rivojlanish amaliyoti va yashil texnologiyalarni qo'llash. Barqaror iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish uchun qayta tiklanadigan energiya loyihalari, chiqindilarni boshqarish bo'yicha yechimlar va ekoturizm tashabbuslarini ishlab chiqish.

❖ Maqsadli reklama kampaniyalari, investitsiya forumlari va savdo missiyalari orqali O'zbekistonni qulay sarmoyaviy yo'nalish sifatida bozorga chiqarish bo'yicha sa'y-harakatlarni kuchaytirish. Butun dunyodan turli sarmoyadorlarni jalb qilish uchun mamlakatning strategik afzalliklari, tarmoq imkoniyatlari va raqobatdosh ustunliklarini namoyish etish.

Ushbu takliflarni hayotga tatbiq etish va qulay sarmoyaviy muhitni yaratish orqali O'zbekiston ko'proq investitsiyalarni jalb qilishi, iqtisodiy o'sishni ta'minlashi, bandlik imkoniyatlarini yaratishi va iqtisodiyotning turli tarmoqlarida barqaror rivojlanishni ta'minlashi mumkin. Mamlakat o'zaro farovonlik va o'sish uchun yangi imkoniyatlarni ochib, investitsiyalar va innovatsiyalar uchun mintaqaviy markaz sifatida paydo bo'lish salohiyatiga ega.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, infratuzilmani rivojlantirish, sanoatni diversifikatsiya qilish, ta'lim, barqarorlik, kichik, o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash va tartibga soluvchi islohotlarga sarmoyalarni strategik jihatdan jalb qilish orqali O'zbekiston o'zining to'liq iqtisodiy salohiyatini ochib, barqaror o'sish va farovonlikka yo'l ochishi mumkin. O'zbekistonning strategik afzalliklari, iqtisodiy islohotlari, tarmoq imkoniyatlari va hamkorlikdagi sheriklik munosabatlari mamlakatni sarmoya kiritish uchun istiqbolli yo'nalish sifatida ko'rsatmoqda. O'zbekiston o'zining kuchli tomonlarini ishga solib, investitsiyalarni jalb etish bo'yicha maqsadli strategiyalarni amalga oshirish orqali o'z salohiyatini to'liq ishga solib, iqtisodiy o'sishni ta'minlay oladi va xalqi uchun farovon kelajak qura oladi. Uzoq muddatli rivojlanish istiqbollari va dinamik biznes muhitini qidirayotgan investorlar O'zbekistonni Markaziy Osiyodagi strategik sarmoyaviy yo'nalish sifatida ko'rishlari kerak. Aniq istiqbol, oqilona siyosat va faol chora-tadbirlar bilan mamlakat investitsiyalarni jalb etishi, ish o'rinlari yaratishi va o'z xalqining umumiy farovonligini oshirishi, o'zini jahon iqtisodiyotining dinamik ishtirokchisi sifatida ko'rsatishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Maxmudjonovich, M. S. (2023). INVESTITSIYA FAOLIYATINI MOLIYAVIY BOSHQARISH. Journal of new century innovations, 24(1), 87-91.
2. Axmedova, Y. S. (2024). Investitsiya loyihalari samaradorligini baholashning mazmuni va mohiyati. Educational Research in Universal Sciences, 3(2), 521-524.
3. o'g'li Saidakbarov, R. X. (2023). INVESTITSIYA FAOLIYATINING IQTISODIY MOHIYATI VA UNING XUSUSIY SEKTORDAGI O'RNI. SCHOLAR, 1(13), 192-202.
4. Axrorjon o'g'li, IA, & Nurali o'g'li, AJ (2024). DAVLAT BYUDJETINING ILMIY TADQIQOTLARGA AJRATAYOTGAN MABLAG 'LARI TAHLILI: XORIJ VA MILLIY TAJRIBA. TADQIQOTLAR. UZ , 33 (1), 186-193.
5. Ilyosov, A. A. (2023). Sanoat mahsulotlari eksportining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari: xorij tajribasi va amaliyoti // Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 3 (4), 84-91. Doi: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8088528>
6. Xakimovna, A. M., & Nurali o'g'li, AJ (2024). YASHIRIN IQTISODIYOT VA MAMLAKATDA UNI KAMAYTIRISH YO'LLARI. Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi , 17 (1), 42-46.